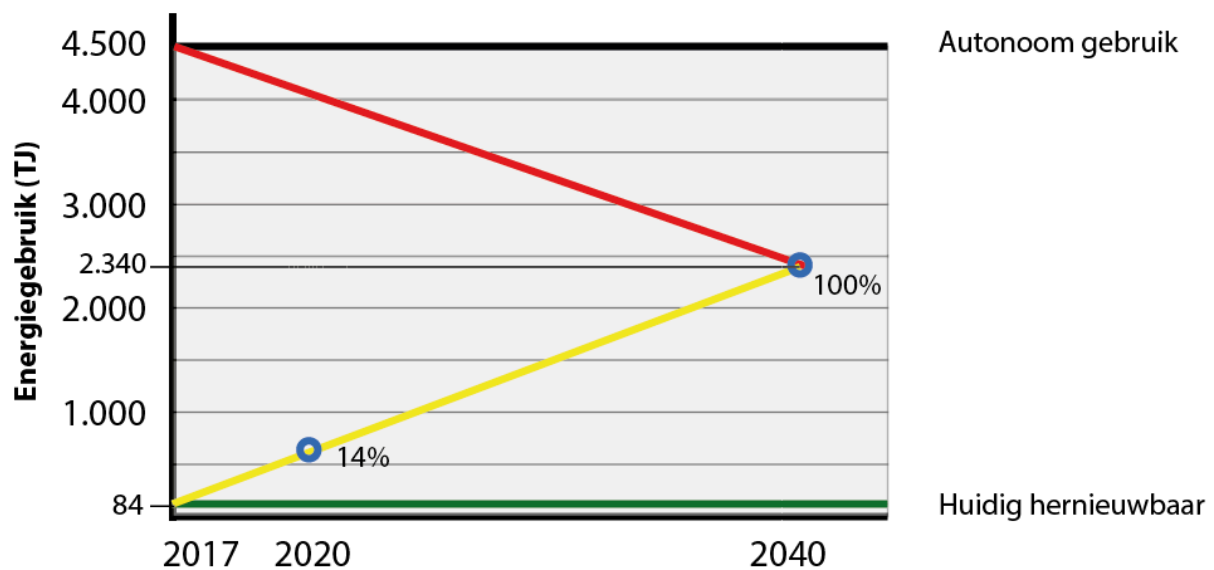

Actieplan Energieneutraal 2018

Inleiding

Den Helder wilt als gemeente een voorbeeldfunctie vervullen in de ambitie om een 100% energie neutrale gemeente te worden. In juli 2016 is een motie aangenomen om dit doel voor 2040 te bereiken. In het kader van deze motie is de 'Duurzaamheidsagenda' opgesteld om invulling te geven aan hoe energieneutraal in 2040 bereikt kan worden. In de raadsvergadering van 7 februari 2017 is besloten van start te gaan met de Duurzaamheidsagenda. Tegelijkertijd met het vaststellen van deze agenda is de ambitie overgenomen om in 2020 minimaal 14% energieneutraal te zijn. Dit betekent dat 14% van het totale energieverbruik in Den Helder hernieuwbaar is opgewekt. Deze ambitie wordt getracht te bereiken door middel van energiebesparende acties en vergroting van hernieuwbaar opgewekte energie. Op het moment dat de gemeenteraad instemde met de Duurzaamheidsagenda was het totale energieverbruik van de gemeente 4.500 TJ per jaar. Hiervan werd 84 TJ hernieuwbaar opgewekt. In totaal is dit 1,9%.

Dit document heeft als doel om te informeren en inspireren. Ideeën van externen worden aangemoedigd. Daarnaast moet het een dynamische agenda blijven. Er wordt veel geïnnoveerd en daar moet de gemeente op kunnen inspelen. Daarbij blijft het behalen van 100% energieneutraal een ambitieuze doelstelling waar hard voor gewerkt moet worden om dit te bereiken.

Terugblik 2017

Dit jaar 2017 stond vooral in het teken van het aanjagen van initiatieven. Concrete projecten hierbij zijn het vervangen van huidige armaturen in lichtmasten voor ledverlichting en het realiseren van een biomassaketel bij De Helderse Vallei.

De ledverlichting wordt toegepast in de prioritaire wijken die in het kader van het Nieuw Perspectief Openbare Ruimte dit jaar worden aangepakt: De Grote Rivierenbuurt, Boatex en De Schooten NW. Voorbereidingen hiervoor zijn getroffen en het vervangen zal tegelijkertijd met de andere werken van start gaan. Zo krijgen de prioritaire wijken een extra kwaliteitsimpuls.

Het team Vastgoedontwikkeling werkt samen met De Helderse Vallei om hier een biomassaketel te realiseren. Naar verwachting zal de uitvoering plaatsvinden in het tweede kwartaal van 2018. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van een biocoolinstallatie. Initiatiefnemer hiervoor is de Stichting De Eendragt. Met de partners (Yilkins en Boonstoppel) was afgesproken dat op korte termijn de contracten voor aanvoer biomassa (Sortiva) en afzet biocoal (Boonstoppel) worden afgesloten. Daarna zou de stichting bij de gemeente aankloppen voor het afsluiten van contracten voor de gemeentelijke biomassa en de vestigingslocatie. Sortiva wil zich echter voornamelijk niet

verbinden met een dergelijke ketel in Den Helder. Voorlopig is dit initiatief voor een biocoolinstallatie op een lager pitje gezet en wordt eerst gewacht op een onderzoek dat voor Noord-Holland Noord uitgevoerd gaat worden en inzicht moet gaan geven naar de verschillende stromen van biomassa en de toepasbaarheid daarvan.

Daarnaast zijn er drie concrete initiatieven op het gebied van zonneparken: Ecorus nabij Kooypunt, het ziekenhuis nabij De Dogger en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier bij hun baggerdepot. Ook onderzoekt de Marine de mogelijkheden van het plaatsen van zonnepanelen op hun vastgoed. Echter werd gesignaleerd dat deze initiatieven lang stil kwamen te liggen door onder andere procedures. Daarom zal op verzoek van Wethouder Wagner een evaluatie plaatsvinden waarom het project steeds opnieuw vertraging oploopt.

Naast bovengenoemde acties heeft er nog veel meer plaatsgevonden:

Aard en omgevingswarmte

- Intentieverklaring met de Woningstichting, HHNK, Marine, HVC, PoDH, Liander, Willemsoord BV en gemeente Den Helder.
- Onderzoek warmtenet is momenteel gaande. De HVC heeft hierin het voortouw en het onderzoek wordt uitgevoerd door bureau Overmorgen.
- Er heeft een workshop plaatsgevonden over het warmtenet.
- Daarnaast denkt de woningstichting na over het afkoppelen van een aantal locaties van het gasnet.

Zonne-energie

- Ondersteuning initiatieven zonnepark
  - o Eerste zonnepark intern 'goedgekeurd'. Ecorus heeft de intentie een zonnepark te realiseren bij Kooypunt. Deze is meermaals besproken in de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) en inmiddels goedgekeurd.
  - o Tweede in procedure
Het ziekenhuis is eigenaar van een terrein nabij De Dogger. Hier onderzoekt een externe partij, ShareNRG, de mogelijkheid om hier een (tijdelijk) zonnepark te realiseren. Medewerkers van het ziekenhuis kunnen in dit zonnepark investeren waardoor het financieel risico voor het ziekenhuis wegvalt. Een eerste gesprek tussen ShareNRG en de gemeente heeft plaatsgevonden, waarbij is aangegeven op welke aspecten gelet moet worden bij het opstellen van een dergelijk plan.
  - o Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is in de planfase. Hier wordt in 2018 een concreet plan van verwacht.
  - o Marine in oriëntatiefase
  - o Ambitie oppervlak behaald
- Woningstichting installeert zonnepanelen op 4.000 daken van hun vastgoed.
- Zonnepanelen in de gemeente worden gekarteerd
- Evaluatie waarom het proces voor realisatie van een zonnepark zo tijdsintensief is (op verzoek van Wethouder Wagner)

Biomassa

- Biomassaketel bij De Helderse Vallei

Duurzame nieuwbouw

- Willem-Alexander Hof ambitie 'zo duurzaam mogelijk' inclusief onderzoek gasloos.
- Vinkenterrein "zo duurzaam mogelijk" realiseren inclusief onderzoek gasloos.
- Met projectleiders over deze ambitie gesproken om deze zo veel mogelijk te borgen.

Verduurzaming bestaande woningvoorraad

- Prestatieafspraken op het gebied van duurzaamheid aangescherpt
- Voortzetting project buurtgerichte aanpak bestaande particuliere woningvoorraad door RUD/gemeente/duurzaam bouwloket gericht op verduurzaming en levensloopbestendig maken bestaande particuliere woningvoorraad.
- In 2017 is deze aanpak toegepast in de buurten Nieuw Den Helder Zuid-Oost en de Indische buurt. Resultaten hiervan worden nog verwacht.

NIEUWBOUWWONING HEEFT ALTIJD ENERGIELABEL A EN STEEDS BETERE EPC

Energiebesparing bedrijven

- Informatie verlenen aan ondernemers over bijvoorbeeld welke trajecten doorlopen moeten worden voordat een zonnepark gerealiseerd kan worden.
- In samenwerking met de RUD een regionale bedrijvendag georganiseerd met als thema duurzaamheid.

Verduurzaming gemeentelijke organisatie

- Team Vastgoedontwikkeling is momenteel druk bezig met het uitvoeren van 'energiescans' op het gemeentelijk vastgoed. Op basis van deze scans is een Duurzaam Meerjarig Onderhouds Programma (DMOP's) per pand opgesteld voor een aantal panden van de gemeente.
- Informatie inwinning over het beoordelen van de gemeente aan de hand van de CO₂ prestatieladder.

Onderzoek

- Onderzoek naar mogelijkheden voor eigen duurzaam openbaar vervoer in de gemeente (motie van Stads partij).
- Verkennen van mogelijkheden voor windenergie in Den Helder.
- Extern onderzoek naar verbeterpunten mobiliteit.

Met de initiatieven die nu bekend zijn, biomassaketel, huidig hernieuwbare opwekking en 2% energiebesparing valt een percentage hernieuwbare energieopwekking te verwachten van 3,4 procent. Den Helder is dus hard op weg naar de te behalen 3,8% hernieuwbare energie, de doelstelling uit de duurzaamheidsagenda voor 2017. De prognose voor 2018 is 6,5% hernieuwbare energie.

Actieplan 2018

Ontwikkelingen op het gebied van energievoorzieningen staan zeker niet stil. In de Nederlandse Energieverkenning 2017 lag de focus nog sterker op samenwerking op alle bestuurlijke niveaus dan vorig jaar. Streven is dus ook om zeker op regionaal en provinciaal samen te werken en van elkaar te leren.

Door jaarlijks het programma voor het komende jaar te specificeren blijft de mogelijkheid tot inspelen op recentelijke ontwikkelingen behouden. Het is een dynamisch proces. Het jaar 2017 stond in het teken van aanjagen en het zetten van de eerste stappen richting energieneutraal. Het jaar 2018 zal worden ingezet op het verder vormgeven van de strategie en de realisatie van een aantal deelprojecten.

Aard- en omgevingswarmte

In 2017 is van start gegaan met een onderzoek voor een (rest)warmtenet. In 2018 wordt getracht dit onderzoek door te vertalen naar de realisatie van een warmtenet. Echter zijn er veel randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden voordat deze ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden.

Daarnaast is in het onderzoek gekeken naar vraag en aanbod. Uiteindelijk doel is om helemaal van het aardgas af te gaan. Om hier zorgvuldig mee om te gaan zal een strategie ontwikkeld worden hoe dit het meest efficiënt aangepakt kan worden. Hierbij wordt gewerkt aan de hand van een pilotwijk/buurt. Het provinciaal servicepunt duurzame energie ondersteunt ons daarbij. Voor de provincie Noord-Holland is het toewerken naar gasloos een belangrijk speerpunt.

Zonne-energie

Initiatiefnemers voor zonneparken worden geïnformeerd over de eisen waaraan hun aanvraag moet voldoen voor een zonnepark. Nu lopen veel aanvragen te veel vertraging op. Op verzoek van wethouder Wagner zal worden onderzocht waar deze vertraging door komt en hoe dit kan worden versneld.

Een ander aspect waar in 2017 geen aandacht aan is besteed zijn zonnepanelen op bedrijventerreinen. Hier zal meer aandacht aan worden besteed in de vorm van informeren. De gemeente zal hierin een faciliterende rol op zich nemen door bijvoorbeeld partijen met elkaar in contact te brengen.

Daarnaast zijn Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de Marine nog bezig met het ontwikkelen van een plan voor een zonnepark. Door regelmatig contact te houden wordt getracht de aandacht bij de andere partij hierop gevestigd te houden.

Windenergie

Momenteel wordt het kleine windturbine beleid herzien. Deze zal in 2018 worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Wellicht leidt dit tot meer mogelijkheden voor windenergie.

Verduurzaming bestaande particuliere woningvoorraad

De verduurzaming van de bestaande particuliere woningvoorraad gaat nog traag. Dit heeft een aantal oorzaken. Bewoners zijn zich nog onvoldoende bewust van de urgentie, er is veel informatie waardoor bewoners door de bomen het bos niet meer zien en er is over het algemeen te weinig financiële draagkracht om dergelijke investeringen te kunnen doen.

Door de samenwerking met het Duurzaam Bouwloket kunnen we informatie stroomlijnen en mogelijkheden voor financiering en eventuele subsidies inzichtelijk maken om zo de drempel voor het verduurzamen van de woning te verlagen. Daarnaast zal de buurtanaanpak van het Duurzaam Bouwloket in een andere vorm worden voortgezet.

Duurzame woningbouw

Het streven wat is opgenomen in de Duurzaamheidsagenda is om alle nieuwbouwwoningen Nul-Op-Meter en gasloos aan te leggen. Echter is dit bij reeds gesloten contracten zoals bij Willem-Alexander Hof niet altijd mogelijk. Daarom is gesteld dat bij lopende contracten zal worden ingezet op een zo hoog mogelijk ambitieniveau en bij nieuwe contracten de woningen zowel Nul-Op-Meter als gasloos aangelegd. Tot slot zal worden samengewerkt met de RUD voor het handhaven van de wettelijke EPC van nieuwbouwwoningen.

Energiebesparing bedrijven

Om energiebesparende maatregelen bij bedrijven beter bekend te maken zal een bedrijvendag worden georganiseerd. Hierbij is gekozen voor zowel een bedrijvendag per branche als een regionale bedrijvendag voor de kop van Noord-Holland. De bedrijvendag in de kop van Noord-Holland wordt in samenwerking met de RUD georganiseerd. De samenwerking met de RUD wordt ook opgezocht voor het handhaven van de wettelijke EPC en BEG.

Verduurzaming gemeentelijke organisatie

De gemeentelijke organisatie zal net als de rest van de gemeente moeten verduurzamen. Team Vastgoedontwikkeling heeft voor het gemeentelijk vastgoed Duurzame Meerjaren Onderhoudsplannen (DMOPs) opgesteld. Door uitvoering van de DMOP's zal het gemeentelijk vastgoed conform de gestelde 2% besparing verduurzamen, naar een wettelijk verplicht energielabel C in 2023. Voor 2018 is de financiering van de DMOP's opgenomen in het Actieplan Energieneutraal.

Daarnaast zal de gemeente gemeten gaan worden aan de CO2 prestatieladder. Dit is een methode om de CO2 uitstoot van de organisatie in kaart te brengen en hoe deze verminderd kan worden. Hierin zal de gemeente verder participeren in een landelijk netwerk van overheidsinstellingen die werken aan de hand van de CO2 prestatieladder om gebruik ervan te optimaliseren.

Verder zal het inkoop en aanbestedingsbeleid geëvalueerd worden met daarbij of deze verduurzaamd kan worden. Ook zal door middel van een campagne duurzaamheid intern bevorderd worden. Dit zal voornamelijk informierend en inspirerend ingezet worden.

Verduurzaming verkeer en vervoer

Aan de hand van het onderzoek naar verbeterpunten in mobiliteit wat reeds in uitvoering is zullen verbeterpunten naar voren komen. Deze verbeterpunten zal invulling aan gegeven worden waarbij een focus zal liggen op de verbeterpunten voor fietsvoorzieningen.

Daarnaast zullen 10 laadpalen voor elektrische voertuigen in de openbare ruimte geplaatst worden, waaronder voor het stadhuis. Ook zullen elektrische voertuigen parkeervoordeel in het stadshart ervaren door 10 parkeerplaatsen uitsluitend voor elektrische voertuigen op gunstige locaties.

Onderzoek

- Mogelijkheden voor warmte/koude opslag voor kantoren en zorginstellingen identificeren.
- Verbeterpunten identificeren voor fietsroutes en voorzieningen van en naar het centrum.
- Zonne-fietspaden
- Den Helder gasloos

ACTIES 2018

Actie		
Algemeen	€ 70.000	TJ
Onderzoeksbudget <i>Onderzoek naar verduurzaming mobiliteit en 'zonne' fietspaden</i>		
Publieksacties		
Energieopwekking		
Aard- en omgevingswarmte <i>Ontwikkelen van een strategie hoe Den Helder gasloos kan worden</i> <i>Indien randvoorwaarden als gunstig worden ervaren realisatie van een (rest)warmtenet</i>	€ 20.000	
Zonne-energie <i>Realisatie zonne-weide Kooypunt en De Dogger</i> <i>Ondersteuning initiatieven voor zonneparken</i> <i>Zonnepanelen op huurwoningen woningstichting</i> <i>Zonnepanelen op particuliere woningen</i>	PM € 20.000	50 45 17 10
Biomassa <i>In gebruikname van de biomassaketel bij De Helderse Vallei</i>		10
Windenergie <i>Herziening kleine-windturbinebeleid</i>	€ 20.000	
Verduurzaming bestaande woningvoorraad		
Vergroting informatievoorziening <i>Financieringsmogelijkheden voor verduurzaming woning beter inzichtelijk maken</i>	€ 10.000	
Buurtaanpak Duurzaam Bouwloket	Financiering via RUD	12
Duurzame woningbouw		
Handhaven wettelijke EPC <i>Nul-Op-Meter woningen</i> <i>Woningen op het Vinkenterrein Nul-Op-Meter en gasloos aanleggen</i>	€ 5.000 € 70.000	20 10
Energiebesparing bedrijven		
Handhaven wettelijke EPC en BEG <i>Bedrijvendag per branche</i> <i>Bedrijvendag 'Kop van Noord-Holland'</i> <i>Energielabel C in 2023 voor kantoorpanden</i> <i>2% energiebesparing per jaar</i>	€ 5.000 € 15.000 Financiering via RUD	20 33 6
Verduurzaming gemeentelijke organisatie		
CO2 prestatieladder <i>De gemeente laten 'meten' aan de CO2 prestatieladder om zo CO2 uitstoot in kaart te brengen en een strategie te ontwikkelen om dit te verminderen.</i>	€ 50.000	
Verduurzaming inkoop en aanbestedingsmethode <i>Campagne intern bevorderen duurzaamheid</i>	€ 5.000 € 5.000	5
Uitvoeringsplan verduurzaming gemeentelijk vastgoed <i>2% besparing per jaar</i>	Zie RVO17.0090	0,2 19

Verduurzaming verkeer en vervoer		
Verbetering fietsvoorzieningen	€ 50.000	
<i>Heroverweging en planvorming van fietsvoorzieningen om fietsen in de stad te bevorderen</i>		
Plaatsen 20 elektrische laadpalen	€ 40.000	
<i>20 elektrische laadpalen in de openbare ruimte plaatsen, waaronder voor het stadhuis</i>		
Parkeervoordelen voor Elektrische Voertuigen	€ 5.000	
<i>10 parkeerplaatsen op gunstige plekken in het stadshart uitsluitend voor elektrische voertuigen</i>		
Onderzoek verduurzaming mobiliteit	Zie onderzoeksbudget	
Onderzoek 'zonne'fietspaden	Zie onderzoeksbudget	
Lobby verduurzaming OV	€ 3.000	30
2% energiebesparing per jaar		24
TOTAAL	€ 393.000	